

GIỚI THIỆU CÔNG TRÌNH KHOA HỌC
TÀI LIỆU THAM KHẢO

HOÀN THIÊN CHÍNH SÁCH PHÁT TRIỂN
NGUỒN NHÂN LỰC CHẤT LƯỢNG CAO
ĐÁP ỨNG YÊU CẦU CỦA CÁCH MẠNG
CÔNG NGHIỆP 4.0 TẠI VIỆT NAM

CHỦ NHIỆM ĐỀ TÀI: THS BÙI THỊ THANH HOA

Đề tài khoa học cấp Bộ

Cơ quan chủ trì: Viện Chiến lược phát triển, Bộ Kế hoạch và Đầu tư

Thời gian nghiên cứu: Năm 2023-2024

Nguồn lực con người được xem là trung tâm của các nguồn lực phát triển, đóng vai trò quyết định trong việc khai thác và phát huy hiệu quả các nguồn lực khác của xã hội. Hiện nay, với sự phát triển nhanh của khoa học, công nghệ, nguồn nhân lực không chỉ là yếu tố sản xuất cơ bản mà còn là động lực quan trọng thúc đẩy đổi mới sáng tạo, nâng cao năng suất lao động và chuyển đổi mô hình tăng trưởng. Chính vì vậy, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao được xem là yếu tố nòng cốt bảo đảm cho nền kinh tế phát triển nhanh, bền vững và hội nhập sâu rộng trong nền kinh tế tri thức hiện nay.

Trong những năm qua, Đảng và Nhà nước Việt Nam đặc biệt quan tâm đến vấn đề phát triển nguồn nhân lực nói chung và nguồn nhân lực chất lượng cao nói riêng. Nhiều chủ trương, chính sách lớn đã được ban hành nhằm nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo, phát triển khoa học, công nghệ, thu hút và trọng dụng nhân tài. Nguồn nhân lực chất lượng cao luôn được xác định là một trong những đột phá chiến lược nhằm thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội của đất nước nhanh

và bền vững. Tuy nhiên, trước những yêu cầu mới của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, việc phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao vẫn còn nhiều hạn chế như: Chất lượng đào tạo chưa đáp ứng yêu cầu thực tiễn; kỹ năng lao động chưa theo kịp sự phát triển của công nghệ; cơ chế, chính sách thu hút và sử dụng nhân tài chưa thật sự hiệu quả. Cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư với sự phát triển mạnh mẽ của các công nghệ như: Trí tuệ nhân tạo (AI), dữ liệu lớn (Big Data), internet vạn vật (IoT), robot và tự động hóa đang tạo ra những biến đổi sâu sắc đối với nền kinh tế và thị trường lao động. Nhiều ngành nghề truyền thống có nguy cơ bị thay thế bởi máy móc và công nghệ, trong khi đó nhiều ngành nghề mới đòi hỏi lực lượng lao động có trình độ chuyên môn cao, kỹ năng số và khả năng thích ứng linh hoạt. Điều này đặt ra yêu cầu cấp thiết đối với Việt Nam trong việc xây dựng và hoàn thiện các chính sách phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao nhằm đáp ứng yêu cầu của thời đại mới.

Với kết cấu 3 chương, 12 tiết, đề tài “Hoàn thiện chính sách phát triển nguồn nhân lực chất

lượng cao đáp ứng yêu cầu của Cách mạng công nghiệp 4.0 tại Việt Nam” đã làm rõ một số nội dung cơ bản sau:

Thứ nhất, đề tài hệ thống hóa cơ sở lý luận và thực tiễn về nguồn nhân lực, nguồn nhân lực chất lượng cao và chính sách phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Trên cơ sở tổng hợp các quan điểm nghiên cứu trong và ngoài nước, đề tài làm rõ khái niệm, đặc điểm, vai trò cũng như các tiêu chí đánh giá nguồn nhân lực chất lượng cao. Đồng thời, đề tài phân tích những tác động của Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đối với thị trường lao động và yêu cầu phát triển nguồn nhân lực trong giai đoạn hiện nay. Bên cạnh đó, đề tài cũng xem xét kinh nghiệm phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao của một số quốc gia trên thế giới như: Nhật Bản, Hàn Quốc, Singapore, Trung Quốc và Thái Lan, từ đó rút ra những bài học có giá trị tham khảo cho Việt Nam.

Thứ hai, đề tài tập trung phân tích và đánh giá thực trạng phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao ở Việt Nam trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Nội dung này bao gồm việc phân tích tình hình phát triển nguồn nhân lực về số lượng, chất lượng và cơ cấu lao động; đánh giá năng suất lao động và chỉ số phát triển con người; đồng thời, xem xét sự dịch chuyển của lực lượng lao động theo các ngành kinh tế. Đặc biệt, đề tài phân tích thực trạng nguồn nhân lực chất lượng cao trong các lĩnh vực có vai trò quan trọng đối với Cách mạng công nghiệp lần thứ tư như: Công nghệ thông tin, viễn thông, AI, khoa học, công nghệ, công nghiệp bán dẫn và các ngành công nghệ cao. Bên cạnh đó, đề tài cũng đánh giá thực trạng các chính sách của Nhà nước liên quan đến đào tạo, thu hút và sử dụng nguồn

nhân lực chất lượng cao; từ đó, chỉ ra những kết quả đạt được, những hạn chế còn tồn tại cũng như nguyên nhân của các hạn chế trong quá trình phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao ở Việt Nam.

Thứ ba, trên cơ sở những phân tích lý luận và thực tiễn, đề tài đề xuất các nhóm giải pháp chủ yếu nhằm hoàn thiện chính sách phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao ở Việt Nam đến năm 2030, đáp ứng yêu cầu của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Các giải pháp tập trung vào việc hoàn thiện khung khổ pháp lý và cơ chế, chính sách về phát triển nguồn nhân lực; đổi mới hệ thống giáo dục và đào tạo theo hướng gắn với nhu cầu của thị trường lao động và sự phát triển của khoa học, công nghệ; tăng cường chính sách thu hút, trọng dụng và đãi ngộ nhân tài; đồng thời, nâng cao hiệu quả quản lý và sử dụng nguồn nhân lực chất lượng cao. Ngoài ra, đề tài cũng nhấn mạnh vai trò của hợp tác quốc tế, phát triển hệ sinh thái đổi mới sáng tạo, cũng như tăng cường công tác dự báo và hoạch định chiến lược phát triển nguồn nhân lực trong dài hạn.

Thông qua việc nghiên cứu một cách hệ thống, đề tài đã góp phần cung cấp cơ sở khoa học và thực tiễn cho việc xây dựng và hoàn thiện chính sách phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao ở Việt Nam trong bối cảnh mới. Kết quả nghiên cứu của đề tài không chỉ có ý nghĩa về mặt lý luận mà còn có giá trị tham khảo quan trọng đối với các cơ quan quản lý nhà nước, các nhà hoạch định chính sách, cũng như các cơ sở giáo dục trong quá trình xây dựng chiến lược phát triển nguồn nhân lực nhằm đáp ứng yêu cầu của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư hiện nay ■

NGUYỄN PHƯƠNG giới thiệu